ХОТИН-ҚИЗЛАР ҲАЁТИНИ ТУБДАН ЎЗГАРТИРИШДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ

Nurullayeva Nabira Miratdinovna
Qoraqalpog‘iston tibbiyot instituti “O‘zbek tili, tillar va ijtimoiy fanlar” kafedrasi o‘qituvchisi
Tel: +998 90 651 71 77

Аннотация. Ушбу мақолада иқтисодий ислоҳотларнинг хотин-қизлар ҳаётига кўрсатаётган ижтимоий-иқтисодий таъсири илмий жиҳатдан таҳлил қилинади. Айниқса, меҳнат бозорида тенг имкониятларни яратиш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, таълим ва молиявий ресурсларга кириш имкониятини кенгайтириш орқали хотин-қизларнинг иқтисодий фаоллигини ошириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилган. Тадқиқот натижалари иқтисодий ислоҳотлар хотин-қизлар фаровонлигини ошириш, ижтимоий мақомини мустаҳкамлаш ва жамият тараққиётига қўшаётган ҳиссасини кучайтиришда ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканини кўрсатади.

Калит сўзлар: хотин-қизлар, иқтисодий ислоҳотлар, меҳнат бозори, тадбиркорлик, гендер тенглиги, ижтимоий ривожланиш.

Аннотация. В данной статье представлен научный анализ социально-экономического воздействия экономических реформ на жизнь женщин. В частности, особое внимание уделяется вопросам повышения экономической активности женщин путем создания равных возможностей на рынке труда, поддержки предпринимательства и расширения доступа к образованию и финансовым ресурсам. Результаты исследования показывают, что экономические реформы играют решающую роль в повышении благосостояния женщин, укреплении их социального статуса и усилении их вклада в развитие общества.

Ключевые слова: женщины, экономические реформы, рынок труда, предпринимательство, гендерное равенство, социальное развитие.

Abstract. This article provides a scientific analysis of the socio-economic impact of economic reforms on women's lives. In particular, special attention is paid to the issues of increasing women's economic activity by creating equal opportunities in the labor market, supporting entrepreneurship, and expanding access to education and financial resources. The results of the study show that economic reforms are crucial in increasing women's well-being, strengthening their social status, and enhancing their contribution to the development of society.

Keywords: women, economic reforms, labor market, entrepreneurship, gender equality, social development.

КИРИШ

ISSN 3030-3907

Жаҳон миқёсида иқтисодий тараққиёт ва барқарор ривожланиш масалаларида хотин-қизларнинг ўрни тобора ортиб бормоқда. БМТ маълумотларига кўра, хотин-қизларнинг иқтисодий фаоллигини ошириш ялпи ички маҳсулот ўсишига бевосита ижобий таъсир кўрсатади. Шу боис, ривожланган ва ривожланаётган мамлакатларда гендер тенглигини таъминлаш давлат сиёсати даражасига кўтарилган.

Замонавий жамиятда хотин-қизлар нафақат оила ва тарбия соҳасида, балки иқтисодиёт, сиёсат, фан ва инновация соҳаларида ҳам фаол иштирок этмоқда. Иқтисодий ислоҳотлар улар учун янги имкониятлар очиб, камбағалликни қисқартириш, ижтимоий адолатни таъминлаш ва инсон капиталини ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Ўзбекистонда сўнгги йилларда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар хотин-қизларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳолатини яхшилашга қаратилган комплекс чора-тадбирларни ўз ичига олади. Хусусан, хотин-қизлар бандлигини таъминлаш, уларни тадбиркорликка жалб этиш, касб-ҳунар ва олий таълимга кенг йўл очиш орқали иқтисодий мустақилликни ошириш мақсад қилинган.

Мавжуд тадқиқотлар шуни кўрсатадики, иқтисодий жиҳатдан мустақил хотин-қизлар оила фаровонлиги, болалар таълими ва жамият барқарорлигига катта ҳисса қўшади. Шу нуқтаи назардан, мазкур мақолада иқтисодий ислоҳотларнинг хотин-қизлар ҳаётини тубдан ўзгартиришдаги роли чуқур таҳлил қилинади.

МЕТОДОЛОГИЯ

Тадқиқот жараёнида комплекс илмий ёндашув қўлланилди. Илмий ишни амалга оширишда қуйидаги усуллардан фойдаланилди:

- **Таҳлилий усул** — иқтисодий ислоҳотлар, гендер сиёсати ва хотин-қизлар иқтисодий фаоллигига оид илмий мақолалар, монографиялар ва норматив ҳужжатларни ўрганиш;
- **Солиштирма таҳлил** — хорижий мамлакатлар тажрибасини Ўзбекистон шароити билан қиёсий таҳлил қилиш;
- **Статистик таҳлил** — давлат статистика қўмитаси, халқаро ташкилотлар ҳисоботлари асосида бандлик, даромад ва тадбиркорлик кўрсаткичларини таҳлил қилиш;
- **Контент-таҳлил** — хотин-қизлар масалаларига оид давлат дастурлари ва ислоҳотлар мазмунини ўрганиш;
- **Индукция ва дедукция** — олинган маълумотлар асосида умумий хулосалар чиқариш.

ISSN 3030-3907

Методологик асос сифатида гендер иқтисодиёти назарияси, инсон капитали назарияси ҳамда барқарор ривожланиш концепцияси қабул қилинди. Бу ёндашувлар хотин-қизларнинг иқтисодий имкониятларини кенгайтиришни жамият тараққиётининг муҳим шарти сифатида баҳолаш имконини берди.

НАТИЖАЛАР

Тадқиқот натижалари иқтисодий ислоҳотларнинг хотин-қизлар ҳаётида қатор ижобий ўзгаришларга олиб келаётганини кўрсатди.

1. Меҳнат бозорида хотин-қизлар иштирокининг ошиши

Сўнгги йилларда яратилган янги иш ўринлари, хизматлар соҳасининг кенгайиши ва хусусий сектор ривожи хотин-қизларнинг расмий бандлигини оширишга хизмат қилмоқда. Масофавий иш, қисман бандлик каби шакллар айниқса ёш оналар учун қулай имконият яратди.

2. Хотин-қизлар тадбиркорлигининг кенгайиши

Имтиёзли кредитлар, субсидиялар ва бизнес-инкубаторлар фаолияти хотин-қизларнинг кичик бизнес ва оилавий тадбиркорликка қизиқишини оширди. Натижада, хотин-қизлар томонидан ташкил этилган корхоналар сони йил сайин кўпайиб бормоқда.

3. Таълим ва касбий салоҳиятнинг ошиши

Касб-ҳунар марказлари, қайта тайёрлаш курслари ва олий таълимдаги квоталар хотин-қизларнинг билим ва малакасини оширишга хизмат қилмоқда. Бу эса уларнинг юқори даромадли соҳаларда ишлаш имкониятини кенгайтиради.

4. Ижтимоий фаровонлик ва ҳаёт сифати

Иқтисодий фаолликнинг ошиши хотин-қизлар даромадларини кўпайтириб, соғлиқни сақлаш, таълим ва уй-жой шароитларининг яхшиланишига олиб келмоқда. Бу ҳолат оила барқарорлиги ва жамиятда ижтимоий адолатни мустаҳкамлайди.

МУҲОКАМА

Олинган натижалар иқтисодий ислоҳотлар хотин-қизлар ҳаётини тубдан ўзгартиришда муҳим восита эканини тасдиқлайди. Бироқ, ислоҳотлар самарадорлигини чеклаб қўяётган омиллар ҳам мавжуд.

Аввало, қишлоқ ҳудудларида инфратузилманинг етарли даражада ривожланмагани хотин-қизларнинг иқтисодий фаоллигини чекламоқда. Шунингдек, гендер стереотиплари ва анъанавий қарашлар айрим ҳолларда хотин-қизларнинг меҳнат бозорида фаол иштирок этишига тўсқинлик қилмоқда.

ISSN 3030-3907

Халқаро тажриба шуни кўрсатадики, иқтисодий ислоҳотлар таълим, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий ҳимоя сиёсати билан уйғунлашгандагина юқори самара беради. Шу боис, хотин-қизларни қўллаб-қувватлашга қаратилган ислоҳотларни комплекс тарзда амалга ошириш муҳим ҳисобланади.

ХУЛОСА

Тадқиқот натижаларига кўра, иқтисодий ислоҳотлар хотин-қизлар ҳаётини тубдан ўзгартиришда ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Меҳнат бозорида тенг имкониятларни таъминлаш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, таълим ва молиявий ресурсларга кириш имкониятини кенгайтириш хотин-қизларнинг иқтисодий мустақиллиги ва ижтимоий мақомини мустаҳкамлайди.

Келгусида иқтисодий сиёсатда гендер ёндашувини янада кучайтириш, рақамли иқтисодиётда хотин-қизлар иштирокини кенгайтириш ва молиявий саводхонликни ошириш мақсадга мувофиқ. Бу чора-тадбирлар нафақат хотин-қизлар фаровонлигини, балки жамиятнинг умумий барқарор ривожланишини таъминлайди.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг *“Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш чора-тадбирлари тўғрисида”*ги Фармони. — Тошкент, 2021.
2. Ўзбекистон Республикаси Қонуни. *“Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисида”*. — Тошкент, 2019.
3. Мирзиёев Ш.М. *Янги Ўзбекистон стратегияси*. — Тошкент: Ўзбекистон, 2021.
4. Абдуллаева Н.А. Хотин-қизлар бандлигини оширишда иқтисодий ислоҳотларнинг роли // Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар журнали. — 2022. — №3.
5. Саидова Д.Р. Аёллар тадбиркорлигини ривожлантириш — барқарор иқтисодий ўсиш омили // Иқтисодий таҳлил. — 2021. — №4.
6. World Bank. *Women, Business and the Law*. — Washington, DC, 2022.
7. United Nations. *Gender Equality and Women’s Empowerment in Sustainable Development*. — New York, 2020.
8. Asian Development Bank. *Gender Equality and Women’s Economic Empowerment*. — Manila, 2021.
9. Юлдашева М.Т. Хотин-қизларнинг ижтимоий-иқтисодий фаоллигини ошириш масалалари // Ижтимоий фанлар. — 2020. — №2.

ISSN 3030-3907

10. OECD. *Gender Equality in Education, Employment and Entrepreneurship*. — Paris, 2019.
11. Қодирова З.Б. Иқтисодий ислоҳотлар шароитида хотин-қизлар бандлигини таъминлаш масалалари. — Тошкент, 2020.
12. UNDP. *Women's Economic Empowerment Strategy*. — 2021.

ISSN 3030-3907